

Vastaus kirjalliseen kysymykseen vesistöjen säännöstelylupien uudistamistarpeista

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Pauli Kiurun /kok ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 309/2019 vp:

Miksi nyt meneillään olevissa säännöstelylupien tarkistuksissa ei päivitetä lupia yhtenäisenä kokonaisuutena huomioiden 50 vuoden aikana vesienkäyttöön liittyvien tavoitteiden, arvojen ja lainsäädännön muutokset,

onko vaarana, että muuttuneissa ilmasto-olosuhteissa ilman kokonaisvaltaista ja päivitettyä tarkastelua aiheutamme lisää ongelmia järvillemme ja eri intressitahoille ja

onko tarpeen kehittää lainsäädäntöä sekä suunnittelu- ja arviointimenettelyjä siten, että säännöstelylupien muuttaminen sujuvoituu?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Ilmaston muuttuessa vesistöjen hydrologia muuttuu. Muutokset lämpötilassa ja sadannassa näkyvät vesistöalueella muutoksina lumen määrässä ja haihdunnassa sekä edelleen vedenkorkeuksissa ja virtaamissa. Tämä muutos ei ole suoraviivainen. Sopeutuminen muuttuneeseen tilanteeseen edellyttää vesiolojen ääri-ilmiöiden, kuten tulvien ja kuivuuksien hallintaa, jotta niistä aiheutuvat vahingolliset seuraukset jäävät kokonaisuutena arvioiden mahdollisimman vähäisiksi. Vesistöaluetta on tarpeen tarkastella kokonaisuutena, jotta veden juoksuttaminen tai padottaminen vesistöalueen yhdessä osassa ei pahenna tulva- ja kuivuusongelmia alapuolisessa vesistössä.

Vesilaissa (587/2009) säädetään menettelystä, jolla tulvasta ja kuivuudesta aiheutuvia vahingollisia seurauksia sekä toimenpiteitä niiden estämiseksi arvioidaan koko vesistöalueella (vesilain 18 luvun 3 a §). Selvityksessä ELY-keskus tarkastelee paitsi säännöstelyhankkeita myös muita vesistön vedenkorkeuksiin tai virtaamiin merkittävästi vaikuttavia toimenpiteitä ja rakenteita. ELY-keskus laatii selvityksen yhteistyössä lupien haltijoiden sekä tarpeen mukaan eri viranomaisten kuten kalatalous- ja pelastusviranomaisten kanssa. Yhteistyöhön osallistuvat myös kunnat, joiden alueella tulvasta tai kuivuudesta voi aiheutua haitallisia vaikutuksia tai joiden alueella vahinkojen estämiseksi tarkoitetut toimenpiteet voivat vaikuttaa.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 309/2019 vp

ELY-keskuksen laatiman selvityksen tarkoituksena on sovittaa yhteen vedenkorkeuksiin ja virtaamiin vaikuttavat toimenpiteet vesistöalueella niin, että tulvasta tai kuivuudesta aiheutuvat vahingolliset seuraukset jäävät kokonaisuutena arvioiden mahdollisimman vähäisiksi. Selvityksen perusteella ELY-keskus arvioi, voidaanko tulva- ja kuivuustilanteisiin varautua riittävästi sopimalla lupien haltijoiden kanssa esimerkiksi paremmista säännöstely- ja juoksutuskäytännöistä. Jos vapaaehtoisille toimenpiteille ei ole edellytyksiä tai jos niiden toteuttamiseksi on poikettava luvissa annetuista määräyksistä, ELY-keskus voi hakea aluehallintovirastolta lupamääräysten tarkistamista vesilain mukaisesti. Aluehallintovirasto arvioi samalla, aiheutuuko määräysten tarkistamisesta vahinkoa vesien muulle käytölle tai esimerkiksi ranta-alueille, ja antaa määräykset vahingon estämisestä tai korvaamisesta.

Kokemäenjoen vesistön vesistösäännöstelyjen toimivuutta on tarkasteltu kokonaisuutena kahdessa selvityksessä aivan viime vuosina. Edellä kuvatun menettelyn mukainen Kokemäenjoen vesistöalueen padotus- ja juoksutusselvitys laadittiin vuosina 2015-2017 Varsinais-Suomen ELY-keskuksen johdolla yhteistyössä Suomen ympäristökeskuksen (SYKE), Pirkanmaan ELY-keskuksen ja Hämeen ELY-keskuksen kanssa. Samaan aikaan vuosina 2015-2017 arvioitiin Pirkanmaan ELY-keskuksen johdolla kokonaisvaltaisesti Näsijärven, Vanajaveden, Pyhäjärven, Iso-Kuloveden, Kyrösjärven ja Mahnalanselkä-Kirkkojärven säännöstelyjen toimivuutta Pirkanmaan keskeisten järvien säännöstelyjen kehittämishankkeessa. Hankkeen tavoitteena oli ottaa mahdollisimman hyvin huomioon paitsi ilmastonmuutoksen vaikutus myös vesistön käytön ja tilan eri tavoitteet.

Ilmastonmuutokseen sopeutumista on tarpeen jatkaa sekä kehittämällä nykyisiä suunnittelu- ja arviointimenettelyjä että ajantasaistamalla lainsäädäntöä. Siksi maa- ja metsätalousministeriössä on valmisteilla esitys tulvariskien hallinnasta annetun lain (620/2010) muuttamiseksi niin, että ELY-keskus ottaisi tulvariskien hallinnassa huomioon myös muista sää- ja vesioloista kuten kuivuudesta aiheutuvat riskit. Esitys on tarkoitettu antaa eduskunnalle syysistuntokaudella 2019.

Helsingissä 28.11.2019

Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä